

**ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը**

**«Ն.Ա.Թ.Ա.Կ.» ՍՊԸ-Ի ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԱՌՈՒՅԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄԻ
ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ՝ «ՊԱՐԶԵՅՎԱԾ ՆԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ» ՆՏ ՕՐԵՆՔԻ 16-ՐԴ ՆՈՒՎԱԾԻ
3-ՐԴ ՄԱՍԻ «Ա» ԿԵՏԻ՝ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒ-
ԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾԻ
ՎԱՐՈՒՅԹԸ ԿԱՐՃԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Քաղ. Երևան

22 հունվարի 2013թ.

Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.
Գ. Նարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի,
Ա. Խաչատրյանի (զեկուցող), Վ. Նովհաննիսյանի, Ն. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի,
Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝

դիմողներ՝ «Ն.Ա.Թ.Ա.Կ.» ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչ, «Ն.Ա.Թ.Ա.Կ.» ՍՊԸ-ի փնօրեն
Ա. Թառլոյանի եւ քաղաքացի Կ. Թառլոյանի,

գործով որպես պարասխանող կողմ ներգրավված՝ ՆՏ Ազգային ժողովի պաշտո-
նական ներկայացուցիչներ՝ ՆՏ Ազգային ժողովի աշխատակազմի իրավաբանական
վարչության իրավական փորձաքննության բաժնի գլխավոր մասնագետ Ս. Նամբար-
ձումյանի, նույն բաժնի առաջարար մասնագետ Ն. Սարգսյանի,

համաձայն Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվա-
ծի 1-ին կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի, «Սահմանադրական դատարա-
նի մասին» ՆՏ օրենքի 25, 38 եւ 69-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «Ն.Ա.Թ.Ա.Կ.» ՍՊԸ-ի եւ քա-
ղաքացի Կարապետ Թառլոյանի դիմումի հիման վրա՝ «Պարզեցված հարկի մասին»

ՏՏ օրենքի 16-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «ա» կետի՝ Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը «Ն.Ա.Թ.Ա.Կ.» ՍՊԸ-ի եւ քաղաքացի Կ. Թառլոյանի՝ 03.09.2012թ. ՏՏ սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, դիմող եւ պարասխանող կողմերի գրավոր բացատրությունները, հետազոտելով «Պարզեցված հարկի մասին» ՏՏ օրենքը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց**.

1. «Պարզեցված հարկի մասին» ՏՏ օրենքն ընդունվել է ՏՏ Ազգային ժողովի կողմից՝ 2000 թվականի հունիսի 5-ին, Նայասարանի Նանրապետության Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 2000 թվականի հունիսի 19-ին, ուժի մեջ է մտել 2000 թվականի հուլիսի 1-ից եւ **ուժը կորցրած ճանաչվել 2009թ. հունվարի 1-ից**՝ ««Պարզեցված հարկի մասին» ՏՏ օրենքն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» 2008 թվականի օգոստոսի 21-ի ՏՏ օրենքով:

Օրենքի՝ «Սույն օրենքը խախտելու համար պարասխանավությունը» վերառությամբ 16-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «ա» կետը սահմանել է. «Պարզեցված հարկ վճարողները սույն օրենքի 5 հոդվածի 1-ին կետով նախատեսվող հայտարարագրի մեջ սույն օրենքի 4 հոդվածի՝

ա) 2-րդ կետով նախատեսվող սահմանաչափի վերաբերյալ ոչ ճիշտ տեղեկություններ ներառելու դեպքում վճարում են փուզանք՝ սահմանաչափը գերազանցող մասի 20 փոկոսի չափով»:

2. Գործի դատավարական նախապարմությունը հանգում է հետեւյալին. «Ն.Ա.Թ.Ա.Կ.» ՍՊԸ-ն հաստատագրված վճարով հարկվող գործունեությունից փարբերվող այլ գործունեության, այն է՝ խանութի միջոցով ավտոպահեստամասերի վաճառքի գործունեության համար 10.01.2007թ. հարկային տեսչություն է ներկայացրել հայտարարագիր՝ պարզեցված հարկ վճարող համարվելու համար: Սակայն նշյալ հայտարարագրի ներկայացումից հետո փաստացի չի օգտվել ներկայացված հայտարարագրի ներկայացման արդյունքում օրենքով սահմանված պարզեցված հարկով աշխատելու իրավունքից եւ 01.01.2007-22.03.2007թթ. ժամանակահատվածում փաստացի աշխատել է հարկման ընդհանուր կարգով, հարկերը հաշվարկել եւ վճարել է ոչ թե պարզեցված, այլ հարկման ընդհանուր ռեժիմով, որը եւ պետք է արվեր հայտարարա-

գրի չներկայացման դեպքում: 22.03.2007թ. ընկերությունը հարկային տեսչություն է ներկայացրել ավտոպահեստամասերի խանութի միջոցով կազմակերպվող գործունեությունը դադարեցնելու մասին հայտարարություն:

ՆՏ ԿԱ ՊԵԿ նախագահի՝ 28.06.2010թ. թիվ 1001171 հանձնարարագրի համաձայն՝ ՆՏ ԿԱ ՊԵԿ Աշտարակի ՏՏՏ աշխատակիցների կողմից 19.07.2010թ. մինչև 04.10.2010թ. «Ն. Ա. Թ. Ա. Կ.» ՍՊԸ-ում կատարվել է «բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ճշտության եւ հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին պահանջների կատարման ճշտության ստուգում», որի արդյունքում 04.10.2010 թվականին կազմվել է N1001171 ակտը, որով ընկերությանն առաջադրվել է տուգանքի ձեռով լրացուցիչ հարկային պարտավորություն՝ «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված սահմանաչափը խախտելու հիմքով: Ընդ որում, հիմք է ընդունվել այն փաստը, որ ընկերության 2006թ. համախառն եկամուտը կազմել է 107375.6 հազար դրամ, մինչդեռ «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետի ուժով պարզեցված հարկ վճարող համարվելու համար հարկ է, որպեսզի փյալ սուբյեկտի կողմից նախորդ փարվա ընթացքում ձեռնարկարիական գործունեության բոլոր տեսակների մասով մատակարարված ապրանքների եւ մատուցված ծառայությունների իրացման շրջանառությունը չգերազանցի 50 մլն ՆՏ դրամը:

Ընկերությունը հայցադիմում է ներկայացրել ՆՏ վարչական դատարան՝ ընդդեմ ՆՏ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի, ՆՏ ԿԱ ՊԵԿ Աշտարակի փարածքային հարկային տեսչության՝ 04.10.2012թ. թիվ 1001171 ստուգման ակտը մասնակի անվավեր ճանաչելու պահանջով: ՆՏ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի Աշտարակի փարածքային հարկային տեսչությունը ներկայացրել է հակընդդեմ հայց՝ ընկերությունից հօգուտ պետական բյուջեի 12.045.100 դրամ բռնագանձելու պահանջով:

ՆՏ վարչական դատարանն իր՝ 01.04.2011թ. ՎԴ/3823/05/10 վճռով բավարարել է ընկերության հայցը, իսկ հակընդդեմ հայցը բավարարել է մասնակի: Նշված վճռում, հիմք ընդունելով այն փաստերը, որ 01.01.2009 թվականից «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքն ուժը կորցրել է, եւ որ ընկերությունը մինչև 22.03.2007թ. ներկայացրած հայտարարությունը (ավտոպահեստամասերի խանութի միջոցով կազմակերպվող գործունեությունը ժամանակավոր դադարեցնելու մասին) փաստացի աշխատել է հարկման ընդհանուր կարգով, դատարանը նշել է. «Նման պայմաններում վերը նշված փաստական հանգամանքների եւ իրավական հիմքերի հիման վրա

դադարանը եզրակացնում է, որ 2007թ. դրությամբ գործող «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի 16-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ա) կետի եւ 3.1-րդ մասի դրույթները նույնպես կիրառելի չեն եղել Ընկերության նկարմամբ»: Բացի դրանից, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ 04.10.2010թ. ակտը ներկայացվել է խախտման փաստից երեք փարին լրանալուց հետո, դադարանը եզրակացրել է, որ. «Նույնիսկ «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի գործողության դեպքում ակտում նշված հայցվորի կողմից վիճարկվող խախտման եւ դրա՝ հարկային մարմնի կողմից հայրնաբերման միջեւ ընկած ժամանակահատվածը կազմում է երեք փարուց ավելի ժամանակահատված»:

ՆՏ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի Աշտարակի փարածքային հարկային տեսչությունը ՆՏ վարչական դադարանի՝ 01.04.2011թ. ՎԴ/3823/05/10 վճռի դեմ ներկայացրել է վերաքննիչ բողոք: ՆՏ վերաքննիչ վարչական դադարանն իր՝ 10.01.2012թ. որոշմամբ բավարարել է վերաքննիչ բողոքը՝ բեկանելով ՆՏ վարչական դադարանի 01.04.2011թ. վճիռը, եւ այն փոփոխել՝ մերժելով ընկերության հայցը, բավարարելով ՆՏ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի Աշտարակի փարածքային հարկային տեսչության հակընդդեմ հայցը: Ի հիմնավորումն նշված որոշման՝ դադարանը գրել է, որ իրացման շրջանառության ընդհանուր գումարի վերաբերյալ ոչ ճիշտ տեղեկությունների նշումով հայրարարագիր ներկայացնելն արդեն իսկ բավարար է արարքը «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի 16-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետով նախատեսված իրավախախտման որակման եւ փուզանք նշանակելու համար, եւ որ փաստացի ընդհանուր հարկման ռեժիմով աշխատելը չի ազատում «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի 16-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետով նախատեսված փուզանքից:

ՆՏ վճռաբեկ դադարանը, ղեկավարվելով ՆՏ վարչական դադարավարության օրենսգրքի 118.7-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետով, իր՝ 07.03.2012թ. որոշմամբ վերադարձրել է ընկերության վճռաբեկ բողոքը՝ ՆՏ վարչական դադարավարության օրենսգրքի 118.8-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին չհամապատասխանելու հիմքով, ըստ եության վերահաստատելով ՆՏ վերաքննիչ քաղաքացիական դադարանի 10.01.2012թ. որոշման մեջ արտահայտված իրավական դիրքորոշումները:

3. Վիճարկելով «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի 16-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «ա» կետի սահմանադրականությունը՝ դիմողները գտնում են, որ այն հակասում

է ՆՏ Սահմանադրության 1-ին, 83.5-րդ, 8-րդ, 14.1-րդ, 31-րդ, 33.1-րդ եւ 43-րդ հոդվածների պահանջներին:

Դիմողների պնդմամբ՝ վիճարկվող դրույթով նախատեսված պարասխանաարվության չափը որոշող պայմանները՝ ձեւակերպված «սահմանաչափը գերազանցող մասի» բառերով, խախտում են սահմանադրորեն ճանաչվող եւ պաշտպանվող սեփականության, ձեռնարկատիրական գործունեության իրավունքները, փնտրեսական գործունեության ազատությունն ու ազատ փնտրեսական գործունեությունը, հետեւաբար եւ՝ հանդիսանում են հակասահմանադրական: Դիմողները բերում են հետեւյալ հիմնավորումները.

- վիճարկվող դրույթով նախատեսված պարասխանաարվության միջոցի կիրառման արդյունքում փնտրեսվարող սուբյեկտը գրկվել է նաեւ իր այն սեփականությունից՝ կապված իր իրավաչափ եւ օրինական այլ ձեռնարկատիրական գործունեության /հաստատագրված վճարով հարկվող գործունեության/ հետ: Երբ փնտրեսվարող սուբյեկտն զբաղվում է մի քանի տեսակի ձեռնարկատիրական գործունեությամբ, եւ նա գրկվում է ընդհանուր սեփականությունից, ապա վրանգվում է իր ամբողջ /բոլոր տեսակի/ ձեռնարկատիրական գործունեությունը,

- ակնհայտ է առաջադրված փուզանքի անհամաչափությունը համապարասխան իրավախախտման բնույթին ու հանրային վրանգավորության աստիճանին, եւ ակնհայտ է այդ փուզանքի ավելի շար վնասակարությունը թե՛ անձի սեփականության եւ թե՛ ծավալած ձեռնարկատիրական գործունեության համար, առավել քան իրավախախտման վնասակարությունն է «հարկային իրավակարգի» համար,

- սահմանափակ պարասխանաարվությամբ ընկերության գլխավոր նպարակը եւ պարտադիր հարկանիշը շահույթ սրանալն է եւ սրացված շահույթն իր մասնակիցների միջեւ բաշխելը, այնինչ ձեռնարկատիրական գործունեության բոլոր տեսակների մասով փուզանքի կիրառման կառուցակարգն ընկերությանը գրկել է շահույթ սրանալու եւ սրացված շահույթն իր հիմնադիրների /մասնակիցների/ միջեւ բաշխելու հնարավորությունից /տեսական ժամանակով/, հետեւաբար՝ գրկել է ընկերության հիմնադրին իր սեփականությունից եւ շահույթ սրանալու հնարավորությունից,

- իրավախախտման իրավաբանական կազմի օբյեկտիվ կողմի բաղադրիչներից մեկն արարքի հանրային վրանգավորությունն է: Տվյալ դեպքում արարքի առաջացրած փաստացի վնասակար հետեւանքը պետք է լինի հայտարարագրի ներկայացմամբ թույլատրելի իրավունքի իրացումը, այսինքն՝ պարզեցված հարկով

աշխատելը, որն էլ հենց հանդիսանում է վիճարկվող դրույթով սահմանված պարասխանաբանության կիրառման համար նախատեսված իրավախախտման պարտադիր պայման: Այնինչ վիճարկվող դրույթը պարասխանաբանություն է նախատեսում նաև արարքի համապարասխան փաստացի վնասակար հետեւանքի բացակայության դեպքում: Փաստորեն, վիճարկվող դրույթով նախատեսված նորմը կարող է հանգեցնել, իսկ քննարկվող գործով հանգեցրել է անձին անհիմն, առանց իրավախախտման փաստի առկայության պարասխանաբանության ենթարկելուն,

- դիմողների հիմնական փաստարկն այն է, որ փուզանքի չափի հաշվարկի հիմքում ակնհայտ ոչ իրավաչափ կերպով դրված է ոչ թե բացառապես պարզեցված հարկի գծով իրականացված գործունեության, այլ ձեռնարկատիրական գործունեության բոլոր տեսակների՝ ներառյալ հասարակագրված վճարով հարկվող գործունեությունը, իրացման շրջանառության ընդհանուր գումարը, մինչդեռ, ըստ դիմողների, վիճարկվող դրույթով նախատեսված փուզանքը չպետք է առնչվեր, մասնավորապես, հասարակագրված վճարով հարկվող գործունեության իրացման շրջանառությանը:

4. Պարասխանող կողմը, առարկելով դիմողների փաստարկների դեմ, գրնում է, որ օրենքի 16-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «ա» կետի դրույթը համապարասխանում է ՏՏ Սահմանադրությանը:

Ի հիմնավորումն իր դիրքորոշման՝ պարասխանողը նշում է, որ հարկային պարտավորությունները ներառում են ինչպես հարկերի, այնպես էլ հարկային օրենսդրությամբ եւ ՏՏ հարկային իրավահարաբերությունները կարգավորող մյուս իրավական ակտերը խախտելու համար հաշվարկված՝ հարկային օրենսդրությամբ սահմանված փույժերի եւ փուզանքների գումարների վճարումը:

Ըստ պարասխանողի՝ օրենքով նախատեսված փուզանքները, այդ թվում՝ նաև վիճարկվող նորմով նախատեսվածը, երաշխիք են ապօրինի ձեռնարկատիրական գործունեությունը կանխելու, փնտրելարող սուբյեկտների կողմից հարկային պարտավորությունների բարեխիղճ կարարումն ապահովելու համար: Ու թեև վիճարկվող նորմով նախատեսված փուզանքի չափը կարող է հաճախ զգալի լինել, քանի որ որպես սահմանաչափ հիմք է ընդունվում ձեռնարկատիրական գործունեության բոլոր տեսակների մասով մարակարարված ապրանքների եւ մարուցված ծառայությունների իրացման շրջանառության ընդհանուր գումարը, սակայն այս հանգամանքը պայմանավորված է իրավախախտման բնույթով եւ վրանգավորության աստիճանով: Բացի դրանից, վիճարկվող դրույթն առաջին հերթին ունի կանխարգելիչ բնույթ եւ

ձեռնարկափրական գործունեության սուբյեկտի համար կանխատեսելի է դարձնում ապօրինի գործունեության հետեւանքները:

Պատասխանողի կարծիքով՝ վիճարկվող դրույթով նախատեսված փուզանքի չափը նպատակ ունի նվազագույնի հասցնել պարզեցված հարկ վճարող համարվելու համար սահմանված պայմանների խախտման դեպքերը: Պարզեցված հարկ վճարող համարվելու համար օրենքով նախատեսված հիմքերի բացակայության պայմաններում անձն օգտվում է օրենքով նախատեսված արտոնությունից եւ էական վնաս պատճառում պետությանը:

Փաստելով, որ հայտարարագիր ներկայացնելուց հետո դիմող ընկերությունը չի օգտվել պարզեցված հարկի ռեժիմից, այլ շարունակել է գործել հարկման ընդհանուր ռեժիմով, այդուհանդերձ, պատասխանողի կարծիքով, փվյալ դեպքում խնդիրը պայմանավորված չէ օրենքի նորմի սահմանադրականությամբ:

5. Նաշվի առնելով դիմողների փաստարկները՝ սույն գործի քննության շրջանակներում, սահմանադրական դատարանը կարեւորում է հետեւյալ հանգամանքերը պարզելու անհրաժեշտությունը.

- արդյո՞ք 2000թ. հունիսի 5-ին «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի ընդունումը, դրա նորմերի կիրառումը Սահմանադրության տեսանկյունից եղել է իրավաչափ,

- արդյո՞ք պարզեցված հարկով հարկվելու նպատակով դիմող ընկերությունը ազատ կամաարտահայտմամբ է մտել իրավահարաբերությունների մեջ,

- արդյո՞ք պարզեցված հարկով հարկվելու նպատակով իրավահարաբերությունների մեջ մտնելու հետեւանքները դիմող ընկերության համար եղել են կանխատեսելի:

6. Սահմանադրական դատարանը, ելնելով պետության եւ հասարակության զարգացման համար հարկային քաղաքականության իրականացման բացառիկ կարեւորությունից, արձանագրում է, որ այնպես, ինչպես ցանկացած հարկատեսակի մասին օրենքի ինքնին ընդունումը, այնպես էլ 2000թ. հունիսի 5-ին «Պարզեցված հարկի մասին» ՆՏ օրենքի ընդունումը Սահմանադրության տեսանկյունից եղել է իրավաչափ: Ավելին, Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի, 83.5-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 89-րդ հոդվածի 4-րդ կետի, 106-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, 107-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթներից բխում է, որ հենց Սահմանադրությամբ է նախատեսված

հանրապետական եւ տեղական մակարդակով հարկային քաղաքականության իրականացման անհրաժեշտությունը:

Վիճարկվող օրենսդրական դրույթը սահմանում է վարչական փուլանք եւ իր դիսպոզիտիվ հարկանիշներով, ըստ դիմողի, հակասում է Սահմանադրության մի շարք հոդվածների: Դիմողի հիմնական փաստարկն այն է, որ փուլանքի չափի հաշվարկի հիմքում ակնհայտ ոչ իրավաչափ կերպով դրված է ոչ թե բացառապես պարզեցված հարկի գծով իրականացված գործունեության, այլ ձեռնարկատիրական գործունեության բոլոր տեսակների իրացման շրջանառության ընդհանուր գումարը: Ըստ դիմողի՝ օրենսդիրը, շրջանցելով Սահմանադրության հիմնադրույթները՝ «պարզեցված հարկի իրավահարաբերություններից բխող ոչ իրավաչափ գործողության (իրավախախտման) համար պարասխանաբարվությունն ընդգրկել է փնտրեսավարող սուբյեկտի ամբողջ (բոլոր տեսակի) ձեռնարկատիրական գործունեության շրջանակը»: Ըստ այդմ էլ դիմողը եզրակացնում է, որ «Պարզեցված հարկերի մասին» ՏՏ օրենքի 16-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված փուլանքի չափը համարժեք չէ զանցանքի վրանգավորության աստիճանին:

Դիմողի փաստարկներն առանձնանում են օրենսդրական նորմերի յուրովի, ընդ որում՝ ոչ համարժեք մեկնաբանությամբ, ինչն էլ «հնարավորություն է տալի» հանգելու ցանկալի եզրակացությունների: Այսպես, դիմողը գտնում է, որ վիճարկվող նորմով նախատեսված զանցանքի ընդհանուր օբյեկտը «հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավակարգն է»: Մինչդեռ իրավակարգն ինքնին զանցանքի օբյեկտ հանդիսանալ չի կարող, քանի որ օբյեկտը հենց իրավական ակտերով ամրագրված հարաբերություններն են: Տվյալ դեպքում ընդհանուր օբյեկտը ոչ այնքան կառավարման համակարգն է, որքան փնտրեսական գործունեությունը, եւ իրավական կարգավորումներն էլ պետք է միտված լինեն մրցակցային, ազատ փնտրեսական գործունեության երաշխավորվածությանը: Ուստի, երբ դիմողը խոսում է պարզառված վնասի մասին, ապա ակամա (քանի որ ինքն օբյեկտ է ճանաչել սոսկ պետության հարկային քաղաքականությունը եւ այն կարգավորող իրավակարգը) բավարարվում է պետական բյուջեին պարճառված վնասի ստույգ հաշվարկով, մինչդեռ քննարկման առարկա զանցանքն էապես խախտում է այլ ձեռնարկատերերի օրինական շահերն ու խոչընդոտում ազատ մրցակցության լիարժեք երաշխավորվածությանը:

Ընդ որում, ինչպես արդեն նշվեց, դիմողը փորձել է իր եզրահանգումներին հավաստիություն հաղորդելու նկարառումով, յուրովի մեկնաբանել դրանց առնչվող օրենսդրական նորմերը: Այսպես, դիմողը, առանց որեւէ կոնկրետ հղումների, ելակետ

Է ընդունում այն, թե իբր միեւնույն ձեռնարկափրոջ ընդհանուր գործունեության դասակարգման հիմքում դրված է հարկման փեսակը, ըստ այդմ էլ, իբր գոյություն ունեն պարզեցված հարկով գանձվող գործունեության փեսակ, հասարակագրված հարկով գանձվող գործունեության փեսակ եւ այլն: Այնուհետեւ, այն թյուր եզրակացությունն է առաջադրվում, թե իբր փուգանքի հաշվարկման հիմքում դրվում է ոչ միայն ոչ իրավաչափ, այլև ոչ իրավաչափ գործունեությանը սրացված իրացման շրջանառությունը: Արդյունքում սրացվում է, որ ձեռնարկափրական գործունեության մի մասը կարող է ոչ իրավաչափ համարվել ոչ թե օրենքով սահմանված հիմքերով (օրինակ՝ գնվել եւ իրացվել է շրջանառությունից հանված ապրանք, ծառայությունների կամ աշխատանքների մի մասը չի հաշվառվել եւ այլն), այլ սրացածին այն հիմքով, որ իբր այդ հատվածով խախտվել է հարկման փեսակը:

Ինչ վերաբերում է գործունեության բոլոր փեսակները վարչարարություն իրականացնող սուբյեկտի կողմից հաշվի առնելու վերաբերյալ օրենսդրական նորմի իրավաչափությանը, ապա հարկ է նկատել, որ ակնհայտ ոչ ճիշտ փոխալներ մտնելը հավասարապես վերաբերում է փոխյալ հարկափուլի ողջ գործունեությանը, եւ պարտադրված վնասն էլ հենց համարժեքորեն բնութագրվում է շրջանառության ծավալով, այսինքն՝ որքան մեծ է ընդհանուր շրջանառությունը, այնքան մեծ է ոչ ճիշտ փոխալներ կայացնելու վրանգը:

Ըստ դիմողի՝ հարկման հիմքով գործունեության բոլոր փեսակների վրա փուգանք փարածելն անհավասար վիճակի մեջ է դնում այն կազմակերպություններին, որոնք միայն շատ փոքր չափով են պարզեցված հարկով գանձվող գործունեության փեսակ իրականացնում: Տվյալ դեպքում անփութվում է այն, որ փութվարող սուբյեկտն ինքը պետք է գնահատի իր ռիսկերը եւ, ըստ արդյունքների, կարող էր կամ ձեռնպահ մնալ նոր ընկերություն հիմնադրելուց, ինչը հնարավորություն կտար միայն պարզեցված հարկով աշխատել, կամ շարունակել գործել ընդհանուր հիմունքներով:

Իրավաչափ չէ նաեւ դիմողի այն փաստարկը, թե իբր օրենսդրությանը անհիմն կերպով ավելի նվազ փուգանք է սահմանված այն դեպքերի համար, երբ հարկափուլն ոչ թե ոչ ճիշտ փոխակերպություն է ներկայացնում, այլ ընդհանրապես որեւէ փոխակերպություն չի ներկայացնում: Բոլոր դեպքերում, սահմանված ժամկետում հաշվեկարգություն չներկայացնելը եւ հարկերը չվճարելը չի կարող ինքնըստինքյան ավելի վրանգավոր իրավախախտում համարվել, քան ոչ ճիշտ փոխալներով փոխակերպություն ներկայացնելը, քանի որ առաջին դեպքում ակնհայտ է դառնում պարտավորությունների չկատարումը, ինչը հնարավորություն է փախ կիրառել հա-

մարժեք վարչարարություն, մինչդեռ երկրորդ դեպքում հարկային մարմինը կարող է բավարարվել կեղծ հայտարարագրով եւ չձեռնարկել վարչարարությանը բնորոշ ներգործության միջոցներ:

Ինչ վերաբերում է դափական ակտերի առնչությամբ դիմողի փաստարկներին, ապա հարկ է նկատել, որ վարչական դափարանը, բավարարելով որպես հայցվոր հանդես եկած դիմողի հայցը, պարզապես հաստատված է համարել, որ հայցվորի նկատմամբ կիրառվել է արդեն ուժը կորցրած օրենսդրական ակտ: Մյուս դափական արյաններն էլ գրել են, որ հարկային մարմինների կողմից կոնկրետ արձանագրված իրավախախտման առնչությամբ վիճարկվող նորմը պետք է կիրառվեր, քանզի փվյալ դեպքում փեղի չի ունեցել արդեն ուժը կորցրած իրավական ակտի կիրառման դեպք:

7. Վերը նշված՝ պարզման ենթակա երկրորդ եւ երրորդ հարցադրումների առնչությամբ ՏՏ սահմանադրական դափարանը դիմումի եւ գործում եղած նյութերի ուսումնասիրության հիման վրա արձանագրում է, որ պարզեցված հարկով հարկվելու նպատակով դիմող ընկերությունը **կամավոր է** մտել իրավահարաբերությունների մեջ, եւ որ դրա հետեւանքները նշված ընկերության համար եղել են **կանխապեսելի**, ինչը հիմք է հանդիսանում պնդելու, որ **փվյալ դեպքում բացակայում է սահմանադրաիրավական վեճը**. կանխապեսելով հայտարարագիր ներկայացնելու հետեւանքները եւ իր կամքի ազատ արտահայտմամբ նման հայտարարագիր ներկայացնելով հանդերձ՝ դիմող ընկերությունն օրենքի պահանջները հաշվի չառնելով մտել է այլ իրավահարաբերությունների դաշտ եւ ներկա պարագայում փորձ է անում ակնհայտ անհիմն սահմանադրաիրավական վեճ ներկայացնելով՝ վիճարկել ավելի քան չորս փարի առաջ ուժը կորցրած օրենքի դրույթը:

Սահմանադրական դափարանը գտնում է, որ կոնկրետ սահմանադրական վերահսկողության շրջանակներում սահմանադրաիրավական վեճի բացակայությամբ սահմանադրական դափարան դիմելն անհիմն է դարձնում նման դիմումը, որը ենթակա է մերժման, իսկ դիմողի իրավունքների ենթադրյալ խախտումը պայմանավորված չէ վեճի առարկա նորմի սահմանադրականության խնդրով:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայասփանի Նանրապետության Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի, «Սահմանադրական դափարանի մասին» ՏՏ օրենքի 32-րդ հոդվածի 6-րդ կետի, 60-րդ

հողվածի 1-ին կետի, 69-րդ հողվածի 7-րդ մասի պահանջներով, Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. «Ն.Ա.Թ.Ա.Կ.» ՍՊԸ-ի եւ քաղաքացի Կարապետ Թառլոյանի դիմումի հիման վրա՝ «Պարզեցված հարկի մասին» ՏՏ օրենքի 16-րդ հողվածի 3-րդ մասի «ա» կետի՝ Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապարասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործի վարույթը կարճել:

2. Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հողվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՏՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

22 հունվարի 2013 թվականի
ՄԴՈ-1065